

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ISSN 2521-1579

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

Збірник наукових праць

Педагогіка

Філософія

Фізичне виховання та спорт

Філологія

HUMANITIES BULLETIN

OF POLTAVA NATIONAL TECHNICAL
YURI KONDRATYUK UNIVERSITY

Scientific Publications Collection

Pedagogy

Philosophy

Physical education and sport

Philology

Випуск 4

Полтава – 2018

УДК [009](06)(477.53)
ББК 60я43
Г93

ISSN 2521-1579

**Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
(Серія КВ № 22902-12802Р від 28.08.2017 р.)**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
(протокол № 22 від 27 грудня 2018 року).*

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК
ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА
Наукове видання
Збірник наукових праць

HUMANITIES BULLETIN
OF POLTAVA NATIONAL TECHNICAL
YURI KONDRATYUK UNIVERSITY
Scientific publications
Scientific Publications Collection

Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка : зб. наук. праць [ред. кол.; гол. ред. Л. М. Рибалко]. – Полтава : ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2018. – Вип. 4. – 180 с.

У збірнику подано результати наукових досліджень із актуальних проблем педагогіки, філософії, історії, філології, фізичного виховання та спорту; висвітлено наукову та освітню діяльність гуманітарного факультету Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка.

Видавець: Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка;
36011, м. Полтава, Першотравневий проспект, 24, тел. (+380)532-56-98-94, e-mail: gv.pntu@ukr.net

© ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2018
© Автори, 2018

ЗМІСТ

Розділ 1. Педагогіка

- Семеновська Л.А.* ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІАЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....5
- Лаврентьєва О.О., Рибалко Л.М., Лаконова О.Й.* ДУАЛЬНА СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....13
- Сіренко Р.Р., Матула С.С., Бітківська Л.І.* ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....26
- Скрипник Л.М.* ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ.....35
- Вороб'єв А.В.* ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ В ФІЗИЧЕСКОМ ВОСПИТАННІ СТУДЕНТОВ.....42
- Кравченко Л.М.* ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ХІМІЇ.....46

Розділ 2. Фізичне виховання та спорт

- Бугаевский К. А.* ГРЕБНОЙ СПОРТ: ОСОБЕННОСТИ РЯДА РЕПРОДУКТИВНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ У СПОРТСМЕНОВ РАЗНОГО ВОЗРАСТА.....55
- Луковська О.Л., Кудрявцева В.Є.* ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ В ПРОГРАМІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ.....63
- Бугаевский К. А.* КИОКУШИНКАЙ-КАРАТЭ: ОСОБЕННОСТИ МЕНСТРУАЛЬНОГО ЦИКЛА В РАЗНЫХ ПОЛОВЫХ СОМАТОТИПАХ....69
- Осипенко Е. В.* СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ МОДЕРНИЗАЦИИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ШКОЛЬНИКОВ.....78
- Bugajewski K.A.* BADANIE PROCESU MASKULINIZACJI TENISISTEK W MŁODYM WIEKU.....88

and initiative); harmonization of the content of the physical culture formation, ensuring the unity of the individual's spiritual and physical development.

Key words: *pedagogical technology, student, personality, social and spiritual values, physical culture.*

Стаття надійшла до редакції 7.11.2018 р.

УДК 371.09

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ

Л. М. Скрипник,

*аспірант кафедри загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання,
заступник директора з навчально-виховної роботи*

Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею

e-mail: Liudochek@ukr.net

Одним із важливих напрямів країни на шляху до європейського майбутнього є реалізація здоров'язбережувальних технологій у системі сучасної освіти. На даному етапі розвитку України питання охорони здоров'я підростаючого покоління є досить актуальним та соціально значущим, оскільки у нашій країні гостро постає проблема захворюваності молоді.

Поняття «здоров'язберігаючі технології» передбачає комплекс напрямів щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів: програми, засоби, методи, спрямовані на виховання в учнів культури здоров'я, особистісних рис, що сприяють його збереженню та зміцненню; формування уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на здоровий спосіб життя.

Збереження здоров'я молодого покоління залежить від взаємодії педагогів, медичних і соціальних працівників та є одним з головних напрямів роботи сучасного закладу освіти.

Ключові слова: *професійні (професійно-технічні) навчальні заклади (ЗПО), здоров'язберігаючі технології, кваліфіковані фахівці.*

Постановка проблеми. *Одним із важливих напрямів країни на шляху до європейського майбутнього є реалізація здоров'язбережувальних технологій у системі сучасної освіти. На даному етапі розвитку України питання охорони*

здоров'я підростаючого покоління є досить актуальним та соціально значущим. Оскільки у нашій країні гостро постає проблема захворюваності молоді на тлі тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків, поширення епідемій туберкульозу і ВІЛ/СНІДу.

Одним із провідних напрямів розвитку освіти в Україні вважається збереження здоров'я учнів. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми, зокрема робіт Н. Васіної, А. Зубко, О. Матафоновой, А. Москальової, Е. Шатрової та інших, дає підстави стверджувати, що ефективність педагогічної діяльності в галузі збереження та зміцнення здоров'я учнів головним чином залежить від рівня відповідної підготовки педагогів.

На думку Л. Тихомирової найважливішим у характеристиці будь-якої технології, яка реалізовується в освітній установі, є те, наскільки вона зберігає здоров'я учнів, тобто чи є вона здоров'язбережувальною. Науковець І. Єрохіна визначає поняття «здоров'язбережувальні технології в освіті» як сукупність форм, засобів і методів, спрямованих на досягнення оптимальних результатів у підтримці фізичного, психічного, етичного й соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя. О. Ковальова трактує це як засіб організації й послідовності дій у навчально-виховному процесі, реалізації освітніх програм на основі всебічного урахування особливостей індивідуального здоров'я учнів, особливостей їх вікового, психофізичного, духовно-етичного стану й розвитку.

Мета даної статті – розкрити сутність здоров'язбережувальних технологій у системі підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців та з'ясувати важливість використання здоров'язберігаючих технологій в навчально – виховному процесі ПТНЗ при використанні комплексу заходів, спрямованих на усвідомлення здорового способу життя як цінності учнівського колективу.

Виклад основного матеріалу. Сучасні здоров'язбережувальні освітні технології представлені у вигляді технологій організації навчального процесу, технологій організації пізнавальної діяльності учнів (студентів), технологій виховної роботи, предметних технологій тощо. Проведений аналіз наявних технологій у галузі здоров'язбереження дає можливість виокремити такі:

- технології для створення безпечних умов перебування, навчання та праці в закладі освіти;
- технології для вирішення завдань раціональної організації виховного процесу;
- технології щодо відповідності навчального і фізичного навантаження реальним можливостям студента;
- оздоровчі технології для зміцнення фізичного здоров'я учнів [1].

Водночас, метою цих технологій є сформованість у учнів чи студентів необхідних компетенцій, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Сьогодні в країні значно зросли вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Майже всі підприємства активно впроваджують нові технології, ефективну організацію праці, а це породжує потребу в нових робітниках, конкурентоспроможних на ринку праці. Відтак актуальною стає проблема якісної підготовки робітників в умовах ЗПО. Головною вимогою до них є стан здоров'я і рівень фізичного розвитку, які дозволяли б успішно і в установлені терміни оволодіти професією та ефективно працювати тривалий час без шкоди для здоров'я [2,3].

Тому виникає нагальна потреба в розробці здоров'язберезувальних технологій, спрямованих на підвищення інтересу молодого покоління до здорового способу життя в ЗПО.

Здоров'язберезувальні технології є стрижнем усіх педагогічних технологій, спрямованих на зміцнення та відтворення здоров'я учасників навчально-виховного процесу. До них належать: здоров'язберезувальні (профілактичні щеплення, забезпечення рухової активності, вітамінізація, організація збалансованого харчування); оздоровчі (фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартовування, гімнастика, масаж, фітотерапія, арт-терапія);

Поняття «здоров'язберігаючі технології» передбачає комплекс напрямів щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів: програми, засоби, методи, спрямовані на виховання в учнів культури здоров'я, особистісних рис, що сприяють його збереженню та зміцненню; формування уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на здоровий спосіб життя [4].

Здоров'язберезувальні освітні технології поділяють на три підгрупи: організаційно-педагогічні, що визначають структуру навчального процесу, яка сприяє запобіганню стану перевтоми, гіподинамії і інших дезадаптаційних станів учнів; психолого-педагогічні – пов'язані з безпосередньою роботою викладача на уроці, дією, яку він надає учням; із психолого-педагогічним супроводом усіх елементів освітнього процесу; навчально-виховні – включають програми з формування культури здоров'я учнів, розвиток мотивації до здорового способу життя, попередження шкідливих звичок, освіти батьків/

Варто розуміти, що поняття про здоров'язбереження не обмежується зміцненням лише соматичного (тілесного) здоров'я молоді. Важливе значення відведено збереженню психічного, духовного та соціального здоров'я молоді.

Це вимагає створення у навчальному закладі особливої комфортної атмосфери, яка б відкрила кожній дитині позитивний простір для особистісного зростання в інтелектуальній, духовній і соціальній сферах. Задля досягнення цієї мети необхідно спрямувати зусилля адміністрації, викладачів, медичної та психологічної служб, батьків – тобто всіх учасників навчально-виховного процесу. Реалізація необхідних здоров'язбережувальних технологій щодо свідомого ставлення до здоров'я базується на отриманні учнями необхідних знань, умінь і навичок фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я [6].

Концепція здорового способу життя людини передбачає виконання принципів збереження здоров'я, як основи продуктивної працездатності, що поєднується з раціональним ставленням до власного життя.

Фізкультурно-оздоровчі технології спрямовані на фізичний розвиток учнів, реалізуються на уроках фізичної культури і в роботі спортивних секцій. Екологічні - спрямовані на створення природовідповідних, екологічно оптимальних умов життя і діяльності людей, гармонійних взаємин з природою тощо. Технології забезпечення безпеки життєдіяльності спрямовані на збереження життя й забезпечуються завдяки вивченню учнями дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності», викладачами курсів «Безпека життєдіяльності людини», «Основи охорони праці», «Цивільний захист».

Зважаючи на вимоги Державних стандартів освіти, підприємств-замовників кадрів та взагалі сьогодення, головними завданнями професійної (професійно-технічної) освіти є:

- формування в учнів мотивації до дбайливого ставлення до життя та здоров'я, сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя, як провідної умови збереження й зміцнення здоров'я;
- формування стійких переконань щодо пріоритету здоров'я, як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- виховання в підлітків дбайливого й усвідомленого ставлення до власного здоров'я, як однієї з найвищих людських цінностей;
- навчання учнів методам самозахисту в умовах загрози для життя, самооцінки й контролю стану та рівня здоров'я протягом життя.

Важливим результатом правильної організації навчально-виховного процесу до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів має стати ієрархія цінностей самого педагога, в якій одне з провідних місць посідають цінності здорового способу життя й збереження здоров'я — свого й учнів.

Тож завданням навчального закладу та конкретно педагогічних працівників є здатність організовувати навчально-виховний процес згідно вимог безпеки життєдіяльності; здатність відстежувати і фіксувати позитивні та негативні зміни в стані власного здоров'я і здоров'я оточуючих; здатність формувати ефективну та дієву програму збереження здоров'я всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; здатність створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище; здатність організовувати профілактичні заходи для запобігання захворюваності учнів.

Окреслені проблеми вимагають від освітян пошуку нових соціальних і педагогічних підходів, які б сприяли збереженню та зміцненню здоров'я дітей, формували у них навички здорового способу життя. Адже формування ціннісного ставлення молодого покоління до власного здоров'я - одне із важливих завдань, поставлених перед закладами освіти.

В Криворізькому професійному гірничо-технологічному ліцеї також розроблено та активно проводяться заходи по зміцненню здоров'я учнів, основними є:

дні здоров'я, спортивні свята та змагання, інформаційні бесіди за участю лікарів з учнями про здоров'я, інформаційні бесіди за участю спортсменів міста, виховні години, проведення акцій «Шкідливим звичкам скажемо «НІ»», участь у спортивно-військовій грі «СПАЛАХ» та «Сокіл» («Джура»), постійна робота спортивних гуртків та секцій, організація здорового харчування учнів, щорічний поглиблений медогляд учнів (учнів - сиріт та учнів з обмеженими можливостями – двічі на рік), системна пропаганда здорового способу життя.

Практика показує, що процес формування свідомого ставлення до власного здоров'я потребує обов'язкового поєднання інформаційного й мотиваційного компонентів практичної діяльності учнів, що сприятиме оволодінню молоддю необхідними здоров'язберігаючими вміннями і навичками. Освіта та здоров'я є взаємодоповнюючими компонентами успішного повсякденного буття молоді.

Збереження здоров'я молодого покоління залежить від взаємодії педагогів, медичних і соціальних працівників. Водночас, обрані шляхи модернізації системи освіти і виховання молоді сприяють підвищенню інтересу суспільства до цих технологій, а також до особистості, яка бере участь в їх реалізації.

Однією з основних складових успіху в збереженні і зміцненні здоров'я молоді є їхній позитивний психологічний та емоційний настрій. Він залежить від самопочуття у навчальному закладі, сім'ї, колі друзів. Від того, яким чином

організоване педагогічне середовище, залежить психічний та духовний світ молоді, її бажання самовдосконалюватися і вести здоровий спосіб життя.

Діти (учні) – майбутнє кожної держави, перспектива її економічного, соціального та духовного розвитку. Проблема збереження здоров'я дітей в усьому світі стає дедалі актуальнішою. Питання збереження та зміцнення здоров'я дитини належать до стратегічних завдань суспільства. Отже, відповідальність за здоров'язбережувальну діяльність покладається на освітню систему, яка має значний потенціал для переорієнтації традиційного навчального процесу. Тож завданням закладу освіти є виховання, у молодого покоління, якостей спрямованих на усвідомлення цінності власного здоров'я та престижу здорового способу життя через здоров'язбережувальні технології. Задля підготовки дійсно конкурентоздатних фахівців на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Ващенко О. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі / Ващенко О., Свириденко С. // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – № 8. – С. 1-6
2. Закон України «Про загальну середню освіту» офіційний текст від 13 травня 1999 р. № 651-XIV // Офіційний вісник України. - 1999. - № 23. - С. 4-23.
3. Закон України «Про професійно-технічну освіту» офіційний текст від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2007. - № 8. - С. 266-272.
4. Словник основних термінів і понять з превентивного виховання/ Під заг. ред. доктора пед. наук, професора Оржеховської В.М. / ТЗОВ “Терно-граф, Тернопіль. – 2007, – 200 с. – С 177-179.
5. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе. – М.: АПК и ПРО, 2002. – 121 с.
6. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод, посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. - К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. - 115 с.

Скрыпник Л.Н.

ЗДОРОВЬЯСОХРАНЯЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Одним из важных направлений страны на пути к европейскому будущему является реализация здоровьесберегающих технологий в системе

современного образования. На данном этапе развития Украины вопрос охраны здоровья подрастающего поколения является весьма актуальной и социально значимой, поскольку в нашей стране остро стоит проблема заболеваемости молодежи. Понятие «здоровьесохраняющих технологии» предусматривает комплекс направлений по формированию, сохранению и укреплению здоровья учащихся: программы, средства, методы, направлены на воспитание у учащихся культуры здоровья, личностных черт, способствующих его сохранению и укреплению; формирование представлений о здоровье как ценности, а также мотивации на здоровый образ жизни.

Сохранение здоровья молодого поколения зависит от взаимодействия педагогов, медицинских и социальных работников и является одним из главных направлений работы современного учебного заведения.

***Ключевые слова:** профессиональные (профессионально-технические) учебные заведения, здоровьесберегающие технологии, квалифицированные специалисты.*

Skrypnik L.M.

HEALTH-SAVING TECHNOLOGIES IN THE PREPARATION SYSTEM OF FUTURE QUALIFIED PROPERTIES

One of the important directions of the country on the way to the European future is the implementation of health-saving technologies in the system of modern education. At this stage of development of Ukraine, the issue the health of the younger generation is very relevant and socially meaningful, since the problem of the morbidity of youth is an acute problem in our country.

The notion of health-saving technologies involves series of directions for the formation, preservation and improving the health of students': programs, means, methods, which are aimed at educating the students of the culture of health, personality traits that contribute to its preservation and strengthening; formation of ideas about health as a value, as well as motivation for a healthy lifestyle.

Preserving the health of the younger generation depends on the interaction of teachers, medical and social workers and is one of the main course of the work of a modern educational institution.

***Key words:** professional (vocational) educational institutions (ZPO), health-saving technologies, qualified specialists.*

Стаття надійшла до редакції 7.11.2018 р.

ИНТЕГРАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЙ В ФИЗИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТУДЕНТОВ

А. В. Воробьев,

*старший преподаватель кафедры физического воспитания,
спорта и здоровья человека ПолтНТУ имени Юрия Кондратюка,
e-mail: llv1962@ukr.net*

Статья посвящена вопросам усовершенствования процесса физического воспитания студентов путем одновременного использования в учебном процессе спортивно-ориентированной, проектной и информационно-компьютерной технологий. Описана и научно обоснована спортивно-ориентированная технология. Проанализирован процесс физического воспитания в Полтавском национальном техническом университете имени Юрия Кондратюка с точки зрения использования педагогических технологий.

Ключевые слова: *физическое воспитание, студенты, спортивно-ориентированная технология, проектная технология, информационно-компьютерная технология.*

Постановка проблемы. Использование традиционных подходов к организации занятий по физическому воспитанию сегодня не имеет должного воздействия на студентов, на их стремление к занятиям спортом, к постоянному самосовершенствованию и физической активности. Настоящее время требует необходимости смены существующего репродуктивного обучения на организованный учебный процесс, который все в большей степени превращается в процесс самообучения: обучаемый сам выбирает образовательную траекторию в детально разработанной и умело организованной учебной среде.

Ценность и значимость практических занятий по физической культуре несомненна, но их явно недостаточно для эффективного влияния на здоровье. В связи с этим задача преподавателя физической культуры сформировать потребность у студентов к занятиям, повысить уровень их мотивации, чтобы она стала одним из важнейших факторов гармоничного развития их личности. Мы считаем, что этому способствуют следующие условия:

- предоставление студенту выбора тех или иных форм и условий для занятий физической культурой и спортом;
- повышение уровня знаний студентов в области физической культуры;